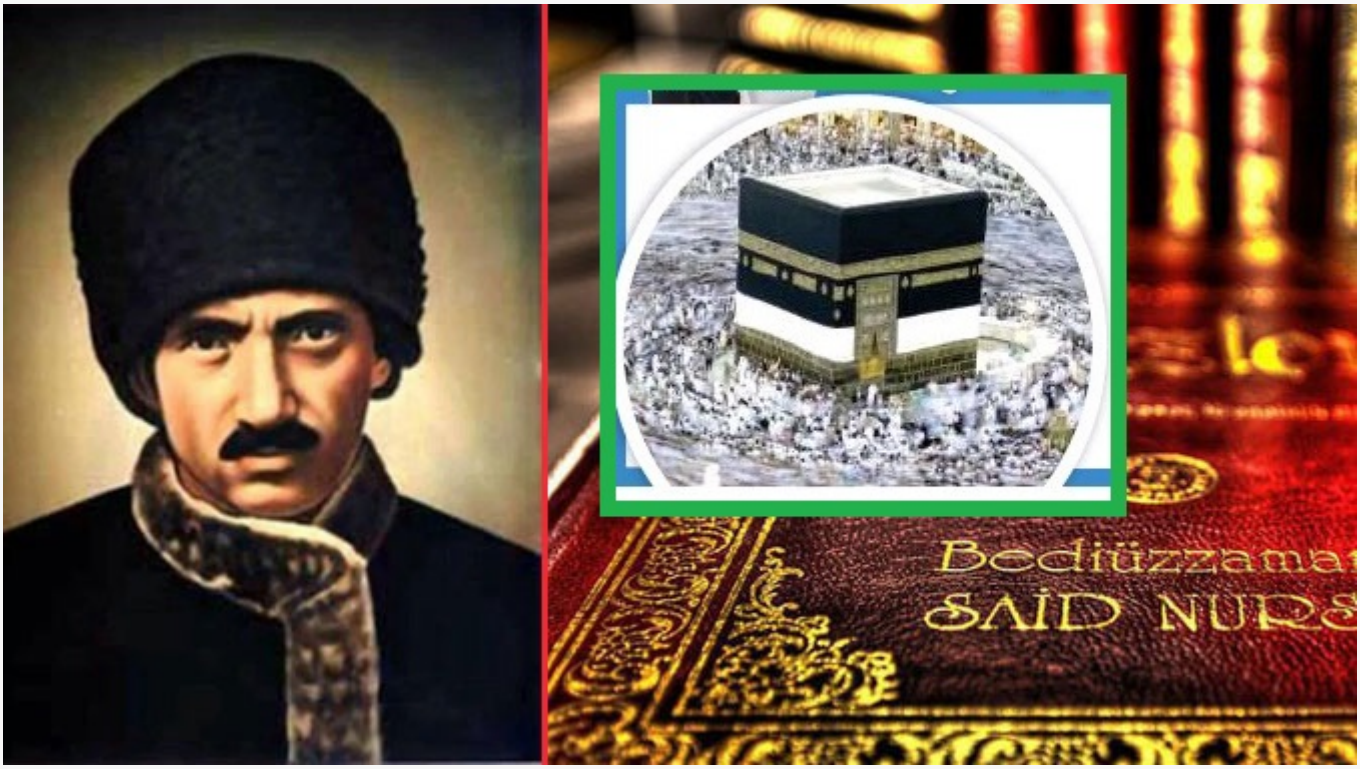
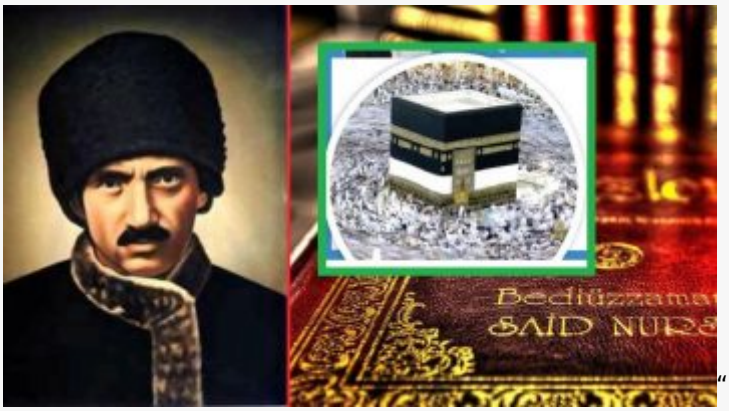
İştirâk-i amâl-i uhrevî düsturunda derece

“İhlâs Risalesinde geçen iştirâk-i amâl-i uhrevî hakikati ve bu hakikat için verilen ‘iştirak-i emval’ örneğinde zararlardan bahsediliyor. Burayı açar mısınız?”

İŞTİRÂK-İ AMÂL BEREKETİ

Üstad Hazretleri iman hizmetinde büyük bir havuza işaret ediyor ki, bir buz parçası olan enaniyetini eritip bu havuza iştirak eden herkesin, iştirâk-i amâl-i uhrevî sırrıyla akıl ve havsalası almayacak ölçüde sevap, feyz ve fazilete mazhar olacağını örneklerle izah ediyor.

Üstad izahlarını herkesin bildiği dünyevî ortaklıklarla örneklendiriyor. Fakat dünyevî ortaklıklarda, uhrevî ortaklığa nispeten su-i istimaller ve bazı zararların bulunduğunu da söylemeden geçmiyor.

Bediüzzaman diyor ki:

“Ehl-i dünya, büyük bir servet ve şiddetli bir kuvvet elde etmek için, hattâ bir kısım ehl-i siyaset ve hayat-ı içtimaiye-i beşeriyenin mühim âmilleri ve komiteleri, iştirak-i emval düsturunu kendilerine rehber etmişler. Bütün sû-i istimâlât ve zararlarıyla beraber, harika bir kuvvet, bir menfaat elde ediyorlar. Halbuki, iştirak-i emvâlin, çok zararlarıyla beraber, iştirakle mahiyeti değişmez. Herbirisi umuma gerçi bir cihette ve nezarette mâlik hükmündedir; fakat istifade edemez.”1

Dünyevî ortaklıklarda haliyle riskler vardır. Meselâ ortakların her birinin bilgi seviyesi, ahlâkı, edebi, doğruluğu, dürüstlüğü, vefası, hakka, hukuka ve emanete riayeti, takvası, haram-helâl bilmesi, çalışkanlığı… vs. bir olmayabilir. Bunların her birisinde görülebilecek muhtemel farklılıklar dünyevî ortaklıklarda birer zarara ve su-i istimale sebep olabilir.

Ortağın birisi yalancı olsa, diğerinin güvenini su-i istimal etse, şirkete çok zarar verebilir. Eğer çok düzgün ve dürüst işleyen bir şirket olsa bile, ortakların her birisi kazancın tamamından "istifade edemez." Yani paylaşım vardır ve kazanç kaç ortak varsa o sayıya bölünür. Bununla beraber, dünyevî işlerde risklerine rağmen şirketçilik çok tercih ediliyor. Çünkü şirket demek, güç, kudret ve kazanç demektir.

UHREVÎ ORTAKLIKTA BÜYÜK KÂRLAR

Oysa uhrevî ortaklık sisteminde zarar yoktur, su-i istimal yoktur, risk yoktur. Bütünüyle feyiz, bereket, fazilet, sevap ve kâr vardır. Kazancın tamamı bütün bireylere, birer nüsha teksir edilerek verilir. Kazanç bölünmez; havuzun tamam feyzi, yani aynı nur, aynı sevap, aynı feyiz, aynı fazilet, havuza iştirak edenlerin tamamına gider.

Yeter ki ihlâsta ve enaniyette bir zafiyet olmasın.

Çünkü uhrevî ortaklıklarda şu üstünlükler vardır:

1- Ben yerine biz vardır. Herkes tek bir ruhun ve vücudun azası hükmündedir. Böylece kişi enâniyetin tehlikelerinden ve hatalardan korunmuş olur.

2- Biz havuzu büyük bir güç birliği sağlar. Böylece az, çok olur. İki kişi on bir kuvvetinde olur. On altı birleşik kardeşin kuvveti dört binden geçer.2 Bu güç birliği ile havuzdakiler, küçük hizmet de yapsalar büyük sevap alırlar. Fakat yıkıcı gurur ve riyaya girmezler.

3- Havuzda bulunan kardeşler fenâ fi'l-ihvân, yani tefânî sırrı ile hakikî uhuvvet tesis ederler.

4- Havuz şuuru Allah'ın rızasına daha yakındır. Çünkü "Allah'ın ipine toptan sımsıkı sarılın, ayrılmayın."3 âyeti uhrevî hizmetlerde birlikte adım atmayı emrediyor.

5- Allah'ın rızasını biz şuuru ile kazanmak, tek başına kazanmaktan daha kolaydır. Nitekim Peygamber Efendimiz (asm) Allah'ın rahmet ve rızasının, feyiz ve bereketinin cemaat üzerine indiğini bildirmiştir.4 "Allah'ın eli cemaat üzerindedir."5 Hadisinin sırrı bu olduğu gibi, cemaatle kılınan namazda yirmi beş derece fazla sevap müjdelenmesinin sırrı ve hikmeti de budur.6

6- Biz havuzundaki herkesin, havuzda bulunanların toplam hizmetinden hissedar olmasında sözü edilen "derece"den maksat; bu havuzda "erime derecesi" olmalıdır. Fert, kendisini ne kadar havuza mal etti ise, benliğini ne kadar yok bildi ise, kendi ruhunu ne kadar havuz ile bütünleştirdi ise; o derece havuzun büyük sevaplarından hissedar olur, o nispette şahsî hatalardan kurtulur.

Dipnotlar:
1- Lem'alar, s. 168.
2- Lem'alar, s. 165.
3- Âl-i İmrân Sûresi, 3/103.
4- Câmiü's-Sağîr, 3/3040.
5- a.g.e., 2/2338, 3/3891.
6- a.g.e., 3/2821; Riyâzu's-Sâlihîn, 10, 1061, 1062, 1067